

26. LETO

službe
kulturnem in gospodarske-
mu napredku Slovencev v
Wisconsinu

JUGOSLOVENSKI OBZOR

26th YEAR

of Service
to the Yugoslavs of Wisconsin
and to the Country

The Only Yugoslav Newspaper, printed and published in State of Wisconsin for 40,000 Residents of Yugoslav Extraction. — Official Organ of South Slavic Benevolent Union 'Sloga' and Alliance 'Lily' of Wisconsin

Entered as second-class matter January 21, 1926 at the post office of Milwaukee, Wisconsin, under the Act of March 3, 1879.

ST. — NO. 502.

MILWAUKEE — WEST ALLIS, WIS., AUGUST 18, AVGUSTA 1938.

LETO X. — VOL. X. — ESTABLISHED 1913.

Dogodki po Sloveniji in ostali Jugoslaviji

STALNA SLOVENSKA RADIO URA

Počenši s 4. septembrom bo na WEMP radio postaji (1310 k. c.) oddajan vsako nedeljo po poldne od 2:00 do 2:30 slovenski program

* Povečanje uvoza avtomobilov v Jugoslavijo. Uvoz avtomobilov v prvem polletju letosnjega leta je napram uvozu v istem razdobju lanskega leta znatno narastel. Dočim je bilo lansko leto uvoženih v prvih šestih mesecih 1213 potniških avtomobilov, je uvoz letos znašal 1799 komadov. Uvoz tovornih avtomobilov pa je od lanskega leta narastel od 368 komadov na 644 komadov. Povečanje uvoza potniških avtomobilov znaša po vrednosti 83.7%, pri tovornih avtomobilih pa znaša povečanje 80.2%. Največ avtomobilov se je tako letos kot tudi lani uvožilo iz Nemčije. Uvoz nemških potniških avtomobilov je lansko leto prvič šest mesecev znašal 866 komadov, letos pa 1091. Še ugodnejše je razmerje v korist Nemčije pri uvozu tovornih avtomobilov. Teh se je uvožilo iz Nemčije lansko leto 321, letos pa 561 komadov. Po številu potniških avtomobilov je letos uvoženo iz Italije na II. mestu. Italijanskih potniških avtomobilov se je letos uvožilo 203 komadov. Iz Zdr. države se je sicer uvožilo letos po številu manj potniških avtomobilov kot iz Italije, le 194, lansko leto so bile Zdr. države na II. mestu, toda vrednost ameriških avtomobilov je skoraj še enkrat večja kot vrednost italijanskih. (Znaša je 8.1 milij. din, dočim je znašala vrednost italijanskih vozov le 4 milijone din.) Iz tega sledi, da se uvaža iz USA predvsem drage, velike vozove, iz Italije pa male, lahke vozove. Med nadaljnimi večjimi uvozniki potniških avtomobilov je Čehoslovaška, iz katere se je uvožilo 120 komadov. Tudi iz ČSR se uvaža pretežno male automobile. Tudi med uvoženimi tovornimi avtomobili je največ nemških, in sicer jih je bilo letos 561, lansko leto pa 321. Kot pomembnejši uvozniki tovornih avtomobilov pridejo v poštov še Avstrija, Belgija in USA, vendar pa njihov uvoz daleč zavaja za nemškim. Tako je bilo letos uvoženo iz Avstrije 21 tovornih avtomobilov, iz Belgije 20 in iz USA 17. — Pri uvozu avtomobilov pride Nemčija, kot je razvidno iz navedenih podatkov, daleč pred ostale države. Od jugoslovenskega celokupnega uvoza potniških avtomobilov odpade 60.6% na uvoz iz Nemčije, pri uvozu tovornih avtomobilov pa celo 85.5%. Da je uvoz slednjih iz Nemčije tako visok, pač največ k temu pripomore to, da je obratovanje z nemškimi avtomobili radi njih čedalje bolj izpopolnjenih. Diesel motorjev na sirovem olju (nafto) za tovorni in avtobusni promet v Jugoslaviji, kjer je bencin precej drag, znatno cenejše, kot pa recimo obratovanje z ameriškimi avtomobili, pri katerih se na porabo kuriva ne gleda baš mnogo, ampak se gleda le bolj na to, koliko "potegne".

* Smrt pod ruševinami hiše.

Te dni je stavbenik Grein iz Slovenjgradca prenavljal staro poslopje mehanika Vebra v Gospodski ulici v Celju. Zidariji so bili podriki razen temeljni zidov skoraj vse stene, pred kratkim pa so iz previdnosti porušili tudi ostrešje. Te dni so trije zidarji podirali dimnik. Med njimi je bil tudi delavec Ribeželj Ivan iz Lokrovnca, ki je slonel na tramu. Nenkrat je počil požarni zid sestavljeni hiši, ki ni bil zavarovan, in se zrušil čez tramovje. Ribeželj je bil opazil, da se je podiral požarni zid, je zaklical Ribeželj, naj se umakne, kar pa nesrečniki že ni mogel več storiti, ker se je med tem zid že zrušil nanj. Ribeželj je bil na mestu mrtve.

* Vrata z žico zavezaj in hišo zažgal. Sirov zločinski požar je bil izvršen nedavno noč v Ruperčah pri Mariboru. Ob treh zjutraj sta začela goreti gospodarsko poslopje in hiša posestnike Helene Knupeževi v Ruperčah. Ko so se domači prebudili in so hoteli iz goreče hiše na prostu, niso mogli skozi vrata. Oboja vrata na hiši so bila nameč zunaj z žico tako zavezana, da so jih morali vlotiti, da so se rešili. Na pomoci so prihitele poleg domačinov še gasilci iz Maribora, ki pa zaradi pomanjkanja vode niso mogli stopiti v akcijo. Požar je podteklost doslej neznan zločinec najbrž iz maščevanja. Zažgal je hlev in hišo naenkrat, vrata na hiši pa je zavezal z žico, da bi tudi ljudje zgoreli v njej.

* Strela zažgal kozolec. Pred dnevi je prihrumela nad Škocijan pri Turjaku silna nevihta, med katero je udarila strela v kozolec Ivane Severjeve v Malih Lipljenah. Kozolec je zapalil mimo pravilno po desni strani z avtomobilom neki mariborski trgovec. Avtomobilist se je kolesarju umaknil na levo. Isto pa je storil tudi kolesar. Zaradi tega se je Fridrik zatezel z glavo naravnoplenjen s pšenico, je pogorel

iskati nove izvore nafte v okoli medmurske Selnicne in Pecklenice. Pogum za taku novu vrtanje so očitno dali veliki uspehi, ki so jih bili deležni pri vrtanju za petrolejem na madžarski strani. V začetku letosnjega leta so namreč Madžari blizu naše meje južnozapadno od Lendave v Lispi odkrili v globini 1900 metrov močan izvor nafte. Pri drugem vrtanju so naleteli na enako močno izvor tudi v globini 1700 metrov. Zdaj dajeta oba izvora v Lispi dnevno 10 wagonov nafte. Razumljivo je, da je spričo uporabovali na madžarski strani zelo verjetno, da bodo tudi vrtanja v Medmuru dala enako ugodne uspehe.

* Zopet toča. Eno zadnjih nedelj je zopet veliko škodo napravila toča, ki je padala na gosto po doljenjem delu župnine Sv. Križa ob Krki. Prizadevale so vinske gorice Gadovče, Brezovice, Trebelnik, Zavrske, Belinje in Piroški vrh, kjer je uničeno grozdje do 90%. Nesreča je tem hujša, ker so bili prav ti kraji tudi že lajni prizadeti ti točo. Pomoč pa prehrano bo nujno potrebna.

* Zaradi nekaj jabolk ustreljen. Nedavno je stopil med potjo mladi Geršak Ivan, posestnik sin iz Hrastja pri Sv. Petru pod Sv. gorami v sadovnjaku Narata Avgusta, posestnika istotam, da bi pobral nekaj jabolk. Posestnik Narat pa je usrečen v pobiralca iz Lovske puške. Nesrečnica je zadelo pet svinčenih zrn, izmed katerih mu je eno predrlo sreco. Geršek je po strelu še bežal kakih 50 korakov, nato se je pa zgrudil in smrt je nastopila v teku 10 minut. Narata so orožniki arretirali in ga oddali sodišču v Kozjem.

* Smrt pod ruševinami hiše. Te dni je stavbenik Grein iz Slovenjgradca prenavljal staro poslopje mehanika Vebra v Gospodski ulici v Celju. Zidariji so bili podriki razen temeljni zidov skoraj vse stene, pred kratkim pa so iz previdnosti porušili tudi ostrešje. Te dni so trije zidarji podirali dimnik. Med njimi je bil tudi delavec Ribeželj Ivan iz Lokrovnca, ki je slonel na tramu. Nenkrat je počil požarni zid sestavljeni hiši, ki ni bil zavarovan, in se zrušil čez tramovje. Ribeželj je bil opazil, da se je podiral požarni zid, je zaklical Ribeželj, naj se umakne, kar pa nesrečniki že ni mogel več storiti, ker se je med tem zid že zrušil nanj. Ribeželj je bil na mestu mrtve.

* Vrata z žico zavezaj in hišo zažgal. Sirov zločinski požar je bil izvršen nedavno noč v Ruperčah pri Mariboru. Ob treh zjutraj sta začela goreti gospodarsko poslopje in hiša posestnike Helene Knupeževi v Ruperčah. Ko so se domači prebudili in so hoteli iz goreče hiše na prostu, niso mogli skozi vrata. Oboja vrata na hiši so bila nameč zunaj z žico tako zavezana, da so jih morali vlotiti, da so se rešili. Na pomoci so prihitele poleg domačinov še gasilci iz Maribora, ki pa zaradi pomanjkanja vode niso mogli stopiti v akcijo. Požar je podteklost doslej neznan zločinec najbrž iz maščevanja. Zažgal je hlev in hišo naenkrat, vrata na hiši pa je zavezal z žico, da bi tudi ljudje zgoreli v njej.

* Strela zažgal kozolec. Pred dnevi je prihrumela nad Škocijan pri Turjaku silna nevihta, med katero je udarila strela v kozolec Ivane Severjeve v Malih Lipljenah. Kozolec je zapalil mimo pravilno po desni strani z avtomobilom neki mariborski trgovec. Avtomobilist se je kolesarju umaknil na levo. Isto pa je storil tudi kolesar. Zaradi tega se je Fridrik zatezel z glavo naravnoplenjen s pšenico, je pogorel

do tal. Plamen je objel tudi pod Jožeta Severja. Škocijanskim gasilcem se je po neuromnem trudu posrečilo omejiti in obvarovati vas.

* Smrtna nesreča. Zidar Franjo Fridrik, zapošlen pri podjetju Josipa Baumana v St. Ilju pri Mariboru, se je po delu zvečer pripeljal s kolesom z Baumanova dvorišča na cesto. V istem trenutku pa je privozil mimo pravilno po desni strani z avtomobilom neki mariborski trgovec. Avtomobilist se je kolesarju umaknil na levo. Isto pa je storil tudi kolesar. Zaradi tega se je

Fridrik zatezel z glavo naravnoplenjen s pšenico, je pogorel

družih narodnosti, temveč jih po možnosti celo nadkriljeval.

Stopili smo zato v stik z domovino, da nam pošljemo sem plošče naših najboljših pev-umetnikov, pa tudi na našem lastnem ameriško-slovenskem glasbenem polju smo v tem oziroma dokaj často zastopani.

Črpali bomo torej iz obeh teh virov, vmes pa se bo večkrat nudila prilika do radijskega nastopa tudi našim domačim, to je milwuškim talentom, ki se bodo od časa do časa hoteli predstaviti ameriški javnosti.

Slovenska radijska ura bo tako vršila vsestransko važno misijo ter nudila nam in našim drugorodnim sosedom dosti duševnega užitka in razvedrila. Zato bo to vest velika večina naselbine gotovo rado-

nostno pozdravila.

Gmotna pomoč pa zavisi od naših trgovcev in društev, in to v obliki oglašanja med programom. Z dohodki od teh oglaševanj se bodo morali kriti predvsem stroški v zvezi z našim ure, ki niso majhni, ne glede na stroške z nabavljanjem vedno novih plošč, ki smo jih pripravljeni trpeti mi.

Vsa naš trgovec si bo lahko štel v čast in zaslugo za skupno dobro ime milwuških Slovencev, če se bo pokazal, da pomaga vzdrževati slovensko radijsko uro. Poleg tega pa si

gostijam se bo posrečalo največjo pažnjo. V tem bo obstojal glavni del sodelovanja s strani naselbine: moralna pomoč.

Beginning Sunday, September 4th, radio station WEMP (1310kl) will carry a weekly "Slovenian Hour"

The Slovenian Hour will be sponsored by The Obzor in conjunction with Slovenian and south side merchants. The editor will act as director and announcer.

The cooperation of all Slovenes, particularly of the younger element, is asked by way of comments on the individual programs and by the promotion of interest in the Slovenian Hour among the merchants. The continuation of the weekly broadcast will depend upon the Slovenian artists. The opportunity will be also given from time to time to individual Slovenian groups to appear on the air with their own programs.

The Slovenian Hour will be sponsored by The Obzor in conjunction with Slovenian and south side merchants. The editor will act as director and announcer.

The cooperation of all Slovenes, particularly of the younger element, is asked by way of comments on the individual programs and by the promotion of interest in the Slovenian Hour among the merchants. The continuation of the weekly broadcast will depend upon the Slovenian artists. The opportunity will be also given from time to time to individual Slovenian groups to appear on the air with their own programs.

The cooperation of all Slovenes, particularly of the younger element, is asked by way of comments on the individual programs and by the promotion of interest in the Slovenian Hour among the merchants. The continuation of the weekly broadcast will depend upon the Slovenian artists. The opportunity will be also given from time to time to individual Slovenian groups to appear on the air with their own programs.

The cooperation of all Slovenes, particularly of the younger element, is asked by way of comments on the individual programs and by the promotion of interest in the Slovenian Hour among the merchants. The continuation of the weekly broadcast will depend upon the Slovenian artists. The opportunity will be also given from time to time to individual Slovenian groups to appear on the air with their own programs.

The cooperation of all Slovenes, particularly of the younger element, is asked by way of comments on the individual programs and by the promotion of interest in the Slovenian Hour among the merchants. The continuation of the weekly broadcast will depend upon the Slovenian artists. The opportunity will be also given from time to time to individual Slovenian groups to appear on the air with their own programs.

The cooperation of all Slovenes, particularly of the younger element, is asked by way of comments on the individual programs and by the promotion of interest in the Slovenian Hour among the merchants. The continuation of the weekly broadcast will depend upon the Slovenian artists. The opportunity will be also given from time to time to individual Slovenian groups to appear on the air with their own programs.

The cooperation of all Slovenes, particularly of the younger element, is asked by way of comments on the individual programs and by the promotion of interest in the Slovenian Hour among the merchants. The continuation of the weekly broadcast will depend upon the Slovenian artists. The opportunity will be also given from time to time to individual Slovenian groups to appear on the air with their own programs.

The cooperation of all Slovenes, particularly of the younger element, is asked by way of comments on the individual programs and by the promotion of interest in the Slovenian Hour among the merchants. The continuation of the weekly broadcast will depend upon the Slovenian artists. The opportunity will be also given from time to time to individual Slovenian groups to appear on the air with their own programs.

The cooperation of all Slovenes, particularly of the younger element, is asked by way of comments on the individual programs and by the promotion of interest in the Slovenian Hour among the merchants. The continuation of the weekly broadcast will depend upon the Slovenian artists. The opportunity will be also given from time to time to individual Slovenian groups to appear on the air with their own programs.

The cooperation of all Slovenes, particularly of the younger element, is asked by way of comments on the individual programs and by the promotion of interest in the Slovenian Hour among the merchants. The continuation of the weekly broadcast will depend upon the Slovenian artists. The opportunity will be also given from time to time to individual Slovenian groups to appear on the air with their own programs.

The cooperation of all Slovenes, particularly of the younger element, is asked by way of comments on the individual programs and by the promotion of interest in the Slovenian Hour among the merchants. The continuation of the weekly broadcast will depend upon the Slovenian artists. The opportunity will be also given from time to time to individual Slovenian groups to appear on the air with their own programs.

The cooperation of all Slovenes, particularly of the younger element, is asked by way of comments on the individual programs and by the promotion of interest in the Slovenian Hour among the merchants. The continuation of the weekly broadcast will depend upon the Slovenian artists. The opportunity will be also given from time to time to individual Slovenian groups to appear on the air with their own programs.

The cooperation of all Slovenes, particularly of the younger element, is asked by way of comments on the individual programs and by the promotion of interest in the Slovenian Hour among the merchants. The continuation of the weekly broadcast will depend upon the Slovenian artists. The opportunity will be also given from time to time to individual Slovenian groups to appear on the air with their own programs.

The cooperation of all Slovenes, particularly of the younger element, is asked by way of comments on the individual programs and by the promotion of interest in the Slovenian Hour among the merchants. The continuation of the weekly broadcast will depend upon the Slovenian artists. The opportunity will be also given from time to time to individual Slovenian groups to appear on the air with their own programs.

The cooperation of all Slovenes, particularly of the younger element, is asked by way of comments on the individual programs and by the promotion of interest in the Slovenian Hour among the merchants. The continuation of the weekly broadcast will depend upon the Slovenian artists. The opportunity will be also given from time to time to individual Slovenian groups to appear on the air with their own programs.

The cooperation of all Slovenes, particularly of the younger element, is asked by way of comments on the individual programs and by the promotion of interest in the Slovenian Hour among the merchants. The continuation of the weekly broadcast will depend upon the Slovenian artists. The opportunity will be also given from time to time to individual Slovenian groups to appear on the air with their own programs.

The cooperation of all Slovenes, particularly of the younger element, is asked by way of comments on the individual programs and by the promotion of interest in the Slovenian Hour among the merchants. The continuation of the weekly broadcast will depend upon the Slovenian artists. The opportunity will be also given from time to time to individual Slovenian groups to appear on the air with their own programs.

The cooperation of all Slovenes, particularly of the younger element, is asked by way of comments on the individual programs and by the promotion of interest in the Slovenian Hour among the merchants. The continuation of the weekly broadcast will depend upon the Slovenian artists. The opportunity will be also given from time to time to individual Slovenian groups to appear on the air with their own programs.

The cooperation of all Slovenes, particularly of the younger element, is asked by way of comments on the individual programs and by the promotion of interest in the Slovenian Hour among the merchants. The continuation of the weekly broadcast will depend upon the Slovenian artists. The opportunity will be also given from time to time to individual Slovenian groups to appear on the air with their own programs.

The cooperation of all Slovenes, particularly of the younger element, is asked by way of comments on the individual programs and by the promotion of interest in the Slovenian Hour among the merchants. The continuation of the weekly broadcast will depend upon the Slovenian artists. The opportunity will be also given from time to time to individual Slovenian groups to appear on the air with their own programs.

The cooperation of all Slovenes, particularly of the younger element, is asked by way of comments on the individual programs and by the promotion of interest in the Slovenian Hour among the merchants. The continuation of the weekly broadcast will depend upon the Slovenian artists. The opportunity will be also given from time to time to individual Slovenian groups to appear on the air with their own programs.

The cooperation of all Slovenes, particularly of the younger element, is asked by way of comments on the individual programs and by the promotion of interest in the Slovenian Hour among the merchants. The continuation

JUGOSLOVENSKI OBZOR

THE YUGOSLAV OBSERVER

The Only Yugoslav Newspaper in Wisconsin. — Published weekly by the
OBZOR PUBLISHING CO.
Frank R. Staut, Editor & Publisher

330 W. National Avenue — Tel.: Mitchell 4373 — Milwaukee, Wisconsin

65

SUBSCRIPTION RATES:

One year	\$2.50
Six months	\$1.50
Europe and other foreign countries: one year	\$3.50
Six months	\$2.00

Dopisi brez podpisov se ne priobčujejo. — Za vse ostale dopise odgovarjajo dopisniki sami in ne uredništvo. — Rokopisi se ne vračajo. — Pri spremembah naslova naj naročniki navedejo poleg novega tudi stari naslov.

Lokalne vesti

Ako imate na naslovu lista, ki ga prejemate, označeno

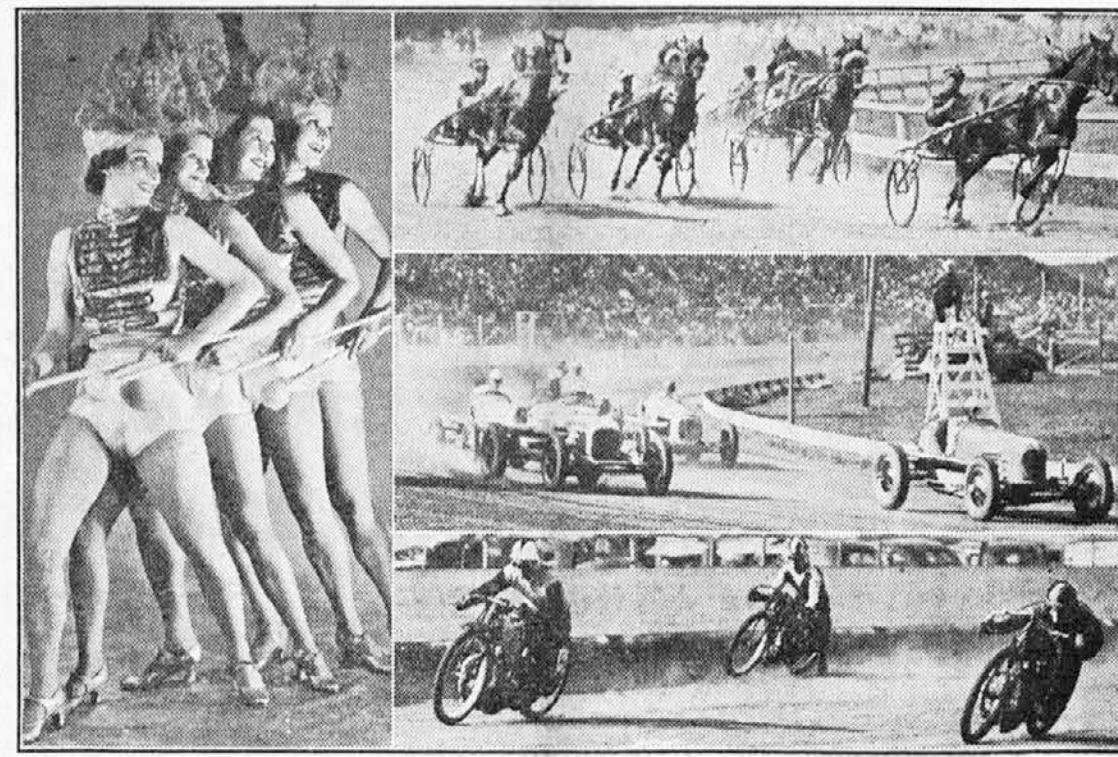
8-18-38

pomeni to, da Vam je s to številko potekla naročnina ter Vas prosimo, da jo čim prej obnovite, da Vam lista ne ustavimo.

— Registrirajte se! Uradne številke pokazujejo, da smo Jugosloveni v milwaukeeškem okraju številčno na tretjem mestu. Pred nami so Nemci in Poljaki. Tretji smo po številu, a po zastopstvu v javnih uradih — kje smo? Skoro nikjer! Potisnjeni smo na malo da ne zadnje mesto. Par stotin Ircev, Italijanov in drugih si ob vsaki priliki z lahlkoto pribore mesta pred nami. Kdo je temu kriv? Mi sami. Vedno čujemo pritožbe, zakaj vendor Slovenec v Milwaukee ne pridevemo nikjer do kakve veljave, zakaj nimamo nikjer svojih zastopnikov, ki bi se uspešno mogli potegniti za nas, kadarkoli bi namesla potreba. Krivo je temu predvsem dejstvo, da ne znamo nastopati skupno, da med nami samimi ni sloga. Nikdar še nismo resno poskusili pokazati Amerikancem kak "big front". Vedno se jim predstavljamo le kot majhne nemčne posamezne skupine: Slovenci zase, Hrvati zase, Srbi zase. In poglejmo naprej na uradni imenik volilcev. Koliko slovenskih, oziroma jugoslovenskih imen najdemo v njem? Človeka oblike dječja sramu, ko vidi kako malo. A vendor vemo, in vedo tudi Amerikanci, koliko nas v resnici je. Ni čuda potem, če nimajo pred nami potrebne mere respektka. "Kaj nam ponaga, če vas je toliko, da pa od teh komaj ena desetina more voliti," pravijo. In res je. Pri zadnjih naporih, da spravimo Slovenca v mestno zbornico, smo pregledali listo slovenskih, odnosno jugoslovenskih volilcev, to je tistih, ki so registrirani. Odkritje je bilo porazno. Odkrili smo, da je pri veliki večini znanih nam slovenskih imen registriran po samo en član v družini, navadno oče. In to v mnogih slučajih pri družinah v katerih vemo, da je po pet, šest članov (žena in polnoletni otroci), ki bi imeli pravico glasovanja pri volitvah, ali niso imeli nikdar "časa", registrirati se. Samo na enem vogalu smo našeli pet takih družin, v katerih bi bilo skupno okoli 20 slovenskih glasov, dočim jih volilna lista kaže samo 4. Registrirajte se zato! Očetje je in matere, nagovorite svoje odrastle sinove in hčere, ki so dopolnili 21. leto, da gredo v mestno hišo in se tam registrirajo kot volilci. Ta trud je le enkraten in malenkosten. V vašem lastnem interesu je, da pomagate povečati število slovenskih volilnih glasov. Prav tako je to v interesu bratov Hrvatov in Srbov. Registracijski urad v mestni hiši je odprt vsak dan od 8:30 dopoldne do 5. ure popoldne. Od 29. avgusta naprej, pa do 9. septembra, ki bo zadnji dan za redno vippovanje (imena vseh, do tega dne registriranih, pridejo tiskana na uradnem seznamu volilcev) pa bo registracijski urad odprt tudi ob večerih do 8:30 ure.

— Stavka železničarjev pri Chicago, North Shore in Milwaukee železnici. V tork ob 4.

\$48,000 Entertainment at Fair, Aug. 20-28

Flashes of what the visitor to the Wisconsin State Fair, Aug. 20 to 28, may expect in entertainment are shown above. On the

left is a group from the great extravaganza, "Belles of Liberty," that will be presented all but the first night. At the right the speed events are depicted—Auto racing, Aug. 21, 25 and 28; harness racing, Aug. 22, 23 and 24, and motorcycle racing, Aug. 27.

vondotno cerkvi sv. Patricija. V isti cerkvi so bili poročeni tudi njeni starši in mlada nevesta si je zato žeela, da tudi ona stopi pred isti oltar s svojim izvajencem. Zato to skrivnostno potovanje in "surprise" za prijatelje ob njenem povratku. — Bilo srečno!

— Naši bolniki. V Mt. Sinai bolnici je bila pretekli petek za vnetjem slepiča operirana Miss Bertha Scharner, hčerka Mr. in Mrs. Joe Spenda, 1912 W. Scott St. Operacijo je srečno prestala ter se nahaja na poti okrevanja. Prijateljki obiski ji bodo dobrodošli. — V domači zdravniški oskrbi pa se nahaja 6-letna Rosemarie Kopushar, hčerka Mr. in Mrs. Frank Kopushar, 2844 N. 29th St., ki je v sredo, 10. t. m., priigranjtu takoj nesrečno padla po stopnicah, da si je zlomila levo roko v podlakti. Obema želimo skorajšno okrevanje.

— Poročna dovoljenja so vzel te dni Frank Banko, 6100 W. National Ave., West Allis, in Jane W. T., 1306 N. 61st St.; Joseph Zeger, 1729 N. 16th St., in Theresa Schuster, 1113 N. Van Buren St.; Alois J. Goetz, 2519 N. 29th St. in Paula Fuzer, 2436 N. 32nd St.; Carl Sustar, 1020 So. 62nd St., in Castelle Diderrick, Sta. F, R. 9, Box 203, Milwaukee; Raymond Carlson, 2512 E. Hartford, in Katherine Gregorich, 1028 So. 7th St. — Bilo srečno!

— Kot mož in žena sta se te dni vrnila s svojega "počitniškega" potovanja naši mladi westališki rojak Frank Fužir ml., in njegova zaročenka Miss Angeline Gross, o katerih smo v predzadnji številki poročali, da sta šla na "počitniško" potovanje k sorodnikom v Wyoming. Miss Gross, hčerka Mrs. Mary Gross, 4018 W. National Ave., je bila rojena v Kemmereru, Wyo., in krščena

— Kot mož in žena sta se te dni vrnila s svojega "počitniškega" potovanja naši mladi westališki rojak Frank Fužir ml., in njegova zaročenka Miss Angeline Gross, o katerih smo v predzadnji številki poročali, da sta šla na "počitniško" potovanje k sorodnikom v Wyoming. Miss Gross, hčerka Mrs. Mary Gross, 4018 W. National Ave., je bila rojena v Kemmereru, Wyo., in krščena

DOPISI

Društvenim tajnikom J. P. Z. Sloga!

Sheboygan, Wis. — Tajnik in tajnici društva J. P. Z. Sloga so naprošeni, da nemudoma stopijo v stik s podpisanim, in mu sporočo število delegatov, za katere bo treba preskrbeti tekmo 10. redne konvencije stanovanje in hranovo.

Joseph Zakrajschek, tajnik konv. odbora, 1614 Union Ave., Sheboygan, Wis.

Nagrade na pikniku Slov. doma.

Milwaukee, Wis. — Nagrade na pikniku Slov. doma so dobili imetniki sledenih števil:

1. Anton Bevec, 1220 So. 37th St., (št. 5015); 2. Olga Selich, 838 So. 6th St., (št. 2319); 3. John Bitenz, 400 So. 3rd St., (št. 128); 4. Mrs. Kodrich, 627 W. Walker St., (št. 779); 5. Ime ni očitljivo, (št. 5116); 6. Društvo "Bratje Svobode" št. 7 JPZS, (št. 5775); 7. Društvo "Sloga" št. 1 JPZS, (št. 5860); 8. John

Gorjup, 1737 So. 7th St., (št. 626); 9. Jos Mayer, 2002 W. Cherry St., (št. 1606); 10. Leo Shuster, 1121 So. 96th St., (št. 5426).

Vsi tisti, ki se še niso zglašili, oziroma prejeli nagrad, naj pridejo k blagajniku ter prinesijo s seboj odrezke (stubs) in to v najkrajšem času.

S pozdravom,

Ciril Muskatev, blagajnik, 700 So. 9th Street.

Članstvu društva "Soča" št. 15.

Milwaukee, Wis. — Naše društvo je sklenilo na zadnji redni mesečni seji, da prirede mo 21. avgusta izlet k Army jezeru. Prosim člane in članice, da se vsi udeležite tega izleta. Zberemo se pri bratu Fonu na W. Pierce Streetu, ob 8. uri dopoldne.

Pozdrav vsem,

V. Hrovatin, tajnica.

LILY LODGE NEWS

Since all good things must end, the Forwards put a stop him.

JUGOSLOVANSKA PODPORA ZVEZA

'SLOGA'

Inkorporirana 1. 1915.

Sedež: Milwaukee, Wis.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: Viktor Petek, 3812 W. Greenfield Ave., Milwaukee, Wis. Podpredsednik: Anton Denmar, 2040 So. 92nd St., West Allis, Wis. Tajnik: John Lenko, 929 So. 6th Street, Milwaukee, Wis. Zapisnikar: John Arnić, Road 4, West Allis, Wis. Blagajnik: Anthony Yeray, 706 South 24th Street, Milwaukee, Wis.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik: Frank S. Ermens, 6227 W. Greenfield Ave., West Allis, Wis. Nadzornik: Frank Zajec, 725 W. National Ave., Milwaukee, Wis. Nadzornica: Terezija Kaytna, 4423 W. National Ave., Milwaukee, Wis.

POROTNI ODBOR:

Predsednik: Joe Vidmar, 2027 W. Garfield Ave., Milwaukee, Wis. John Poklar, 609 West Virginia Street, Milwaukee, Wis.

TISKOVNI ODBOR:

John Lenko, 929 So. 6th Street, Milwaukee, Wis. Frances Skruba, 930 Broadway Ave., Sheboygan, Wis. John A. Obluck, 1130 W. Walker Street, Milwaukee, Wis.

VRADNO GLASILO:

"OBZOR", 630 West National Avenue, Milwaukee, Wis.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. H. T. Kristjanson, 324 E. Wisconsin Ave., Milwaukee, Wis. Seja glavnega odbora se vrši vsak tretji ponedeljek v mesecu, ob 7:30 zvezec na 725 W. National Ave. — Pri J. P. Z. Sloga se lahko zavaruje za \$1,000; \$500 ali \$250 posmrtnine in za \$1 ali \$2 dnevine bolniške podpore. — Zavaruje se tudi lahko za sumo posmrtno.

Pozor: Vse pošiljajo in stvari, ki se tičajo gl. upravnega odbora in Zvezze, se naj pošiljajo na gl. tajnika. — Vse zadeve v zvezi z blagajniškimi posili, se naj pošiljajo na gl. blagajnjaka. — Vse pritožbe na menjeno gl. porotnemu odboru, se naj pošiljajo na predsednika porotne odbore. — Vsi dopisi glede Zvezze se naj pošiljajo na predsednika tiskovnega odbora, drustvene objave in naznala pa na naslov uredništva.

Note: All remittances of business concerning lodges and members should be addressed to the secretary's office. — All financial matters should be addressed to the treasurer's office.

Angel

There is a young lady who is seldom lonesome and blue, She has a crush on our Lily member, Lollypop Lou.

She is called Angel, the name is brand new,

and lives in a store way down

in Bay View.

When they are together words

are but few,

But you'd be surprised what

they really can do.

You would make love to your girl too,

If you saw the expression on

Lollypop Lou.

I should not write this cause

it's untrue,

But when I meet Angel I'll be

black and blue.

"Seaweed."

(Twould that Looie were a

poet so that he could whisper sweet nothings in her ears.)

Biff *** Bam *** Ouch ***

The biggest sports event of the year will take place in a few weeks. It will be a boxing match between two of our members. The principals of the bout will be "Gunner Seaweed" and "Ang(l)e(l) faced Shrimp." The referee will be

Mož (v prepisu z ženo):

"Rajši bi imel v hiši trobento, kakov tebe."

Zena: "Trobenta ima vendar močnejši glas kakor jaz."

Mož: "Že res, a trobenti lahko odvijem ustnik, tebi ga pa ne morem."

"Scribbler".

Zakonske ljubeznosti

Mož (v prepisu z ženo):

"Rajši bi imel v hiši trobento, kakov tebe."

25¢

FREE ON GROUNDS

America's Biggest Agricultural and Dairy Exposition

- Fur show
- Flower show
- Bee exhibit
- Egg exhibit
- Dairy show
- Apple show
- Junior Fair
- Minor Sports
- WPA exhibit
- Little Theater
- Livestock show
- Industrial exhibit
- Soft ball tourney
- Horseshoe tourney
- Boy Scout exhibition
- Farm implement exhibit
- Home economics exhibit
- See the thrilling HORSE SHOW Aug. 25-26-27-28
- THRILL DAY
- WEDNESDAY Governor's and Fraternal Day
- THURSDAY Milwaukee and Industrial Day
- FRIDAY Dairy Day, Morning parade downtown, Coronation Dairy Queen, "Mighty Mike" spectacle, Butter Ball.
- SATURDAY Boy Scout Day
- SUNDAY 4H and FFA Day

\$48,000 in Entertainment

1001 THINGS TO SEE

JUNIOR FAIR

RODEO

7 Days of SPEED RACING

11 WORLD FAMOUS CIRCUS ACTS

Aerial Ballet Eifel Sisters Five Jansleys Monroe & Grant Shanghai Wing Power

ZVEZA LILIJА
Ustanovljena leta 1912.
Sedz.: Milwaukee, Wis.
WISCONSIN

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: Mihael Geiser, 822 West Bruce Street, Milwaukee, Wis.
Podpredsednik: Frank Medle, 1314 So. 62nd Street, West Allis, Wis.
Tajnik: Joe Matich, 704 South 9th Street, Milwaukee, Wis.
Blagajnik: John Selich, 838 South 6th Street, Milwaukee, Wis.
Zapisnikar: Frank Britz, 708 South 7th Street, Milwaukee, Wis.

NADZORNİ ODBOR:

Jakob Stariha, 1339 South 7th Street, Milwaukee, Wis.
Lud. Vodnik, 652 W. Bruce Street, Milwaukee, Wis.
Val. Medle, 2037 W. National Ave, Milwaukee, Wis.
Mary Skušek, 747 W. Bruce Street, Milwaukee, Wis.

URADNO GLASILO:

"OBZOR", 630 West National Avenue, Milwaukee Wis.

ZDRAVNIK:

Dr. John S. Stefanec, 602 So. 6th Street, Milwaukee, Wis.
Društvene seje se vršijo vsak tretji petek v mesecu, ob 8. uri zvečer, na 739 W. National Ave. — Pri Zvezni Liliji se lahko zavarujete za samo posmrtnino \$500.00 ali \$250.00. Izdaja se tudi "20 Year Endowment" polico in plačevanje do starosti 60 let. Poleg tega tudi za bolniško podporo. Sprejem se kaandidate od 16. do 50. leta starosti obojega spola. Za posmrtnino se lahko zavarujejo tudi drugorodi. — V mladinski oddelku se sprejema otroke od rojstva do 16. leta in se lahko zavarujejo za \$250.00 ali \$50.00 posmrtnine. Za podrobna pojasnila se obrnite na odbor.

Svet včeraj, danes in jutri

UMETNO ZNAKO IN KAVČA
TI DEZ

Znanstveniki po vsem svetu se zelo trudijo, da bi napravili umetno dež. Dvema madzarska se je baje to posrečio. Profesor tehnične visoke šole v Budimpešti Aladar Kovo in inženir Henrik Goerog sta nedavno obrazložila pred družbo znanstvenikov svoj izum in madzarska vlada je pokazala zanj veliko zanimanje.

Madzarska je kot kmetijska država zelo udovsna od vremena. Iz tega razloga je vlada v letosnjem proračunu določila tudi veliko vsoto za namakalne naprave. Stroški za te naprave znašajo za vsak oral 25 pengov, a načrt obeh navedenih znanstvenikov pravi, da bi po njunem načinu izdali samo po 2 peng za oral.

Pogosto so že opazili, da nastajajo nad kraji velikih požarov nenadni in izdatni naliniv. Izredno segretje zraka povzroči kopiranje plasti, ki vsebujejo vodo paro, iz česar nastanejo potem deževni oblaki. To dejstvo so Indijanci izkorisčali že davno. Ob dolgih sušah so začigali prerije, da bi napravili dež.

Oba madzarska izumitelja sta proučevala poročila o tem in sta tudi prisostvovala podobnim poiskusom v Ameriki in Rusiji. Treba je povedati, da ti poskusi v slopošnem niso bili posebno zadovoljivi, toda vzrok je po mnenju obeh Madzarov v nedostatnih načinih. Njun način je v tem oziru baje popolnejši. Izumila sta namečno novo pripravo, ki sežiga petrolej na poseben način. Vročina, ki pri tem nastaja, naj bi izvrala dež. Velikega poskusa pa še ni bilo, kajti zanj bi bilo treba milijon kilogramov petroleja, kar stane še vedno 100 tisoč pengov. Izumitelja isčejo, da zato bogatega moža, ki bi dal to vsoto na razpolago. Mislišči tudi na to, da bo prišlo prej ali slegi do velike suše, ki bo madzarsko vladu postavila pred izberbo, da dopusti škodo 500 milijonov pengov ali pa dovoli znesek 100,000 pengov za poskus. Zažigalne naprave bodo potem spravili na ozemlju, ki bo trpeljo zavoljo suše v velikem številu v obrat.

Oba madzarska izumitelja sta proučevala poročila o tem in sta tudi prisostvovala podobnim poiskusom v Ameriki in Rusiji. Treba je povedati, da ti poskusi v slopošnem niso bili posebno zadovoljivi, toda vzrok je po mnenju obeh Madzarov v nedostatnih načinih. Njun način je v tem oziru baje popolnejši. Izumila sta namečno novo pripravo, ki sežiga petrolej na poseben način. Vročina, ki pri tem nastaja, naj bi izvrala dež. Velikega poskusa pa še ni bilo, kajti zanj bi bilo treba milijon kilogramov petroleja, kar stane še vedno 100 tisoč pengov. Izumitelja isčejo, da zato bogatega moža, ki bi dal to vsoto na razpolago. Mislišči tudi na to, da bo prišlo prej ali slegi do velike suše, ki bo madzarsko vladu postavila pred izberbo, da dopusti škodo 500 milijonov pengov ali pa dovoli znesek 100,000 pengov za poskus. Zažigalne naprave bodo potem spravili na ozemlju, ki bo trpeljo zavoljo suše v velikem številu v obrat.

Še bolj čudni so načrti, ki si jih je izmisli Nemec Andrej Berg v Kasselju že leta 1914. Priporočil je, da bi z zrakoplovom trosili tekoči zrak ali druge zmrzvalne pripomočke na oblake. Vodna para v teh oblakih bi se zavoljo teh snovi tako shladila, da bi takoj nastel velik dež. Tudi tega poskusa niso nikoli napravili. Čarovnik iz Kassela, kakor ga imenujejo, pa zavoljo tega ni izgubil poguma in je 14 let pozneje predlagal, da bi za umetno povzročanje padavin zrakoplovi poleti trosili do pet stopin pod ničlo ohlajeno vodo in sicer pod oblake, pozimi pa vrelo vodo na oblake. Ta predlog pa ima seveda svoje težave. Kako bi bilo mogoče spraviti tako velike količine vode v takšne višave? Je torej še zelo

sprožil. Če se kamenita krogla ni razpletela, jo je pogalo do 400 m daleč. Zgodovina iz leta 1437 slavi nekega vrlega topničarja, ki je v enem dnevu ustrelil trikrat in topa.

Kako pa je danes? Moderna strojna puška ustreli do 10krat v sekundi. Krogle prebije do 90 cm debel smrekov hlod. Daljnosteni top zadene 120 km oddaljeni smoter. Granata se dvigne 40 km visoko in večji

del njene poti je v stratosferi. Ob izstrelku ima toliko sile, da bi lahko z njo premaknili 850 železniških vagonov, izmed katerih tehta vsak po 100 metrskih stotov. Razen tega imamo letala, ki se takratnim ljudem o njih niti sanjalo ni, da ne govorimo še o strupenih plinih, tankih in drugih strahotah, ki jih pripravlja človeška zver za medsebojno klanje in pobijanje.

PRIHODNJE LJUDSKO STETJE NAJ PRIDRŽI PODATKE U TUJERODCIH

Mnogo vsenarodnih socijalnih in prosvetnih organizacij je sestavljeno spomenico na ravnatelje federalnega statističnega urada, v kateri se nujno priporoča, naj se pri prihodnjem ljudskem štetju 1. 1940 ohranijo ista vprašanja, postavljana v štetju leta 1930. Kmet Josip Poropat, star 26 let, je s sekiroobil svojo maldo, 24 let staro ženo Marijo. Poropat je bil znan sirovež. Njegova žena je bila mirnega značaja. Ni znano, kako je prišlo do žaloigre. Ko so ljudje prihitele na pomoc, je uboga Marija še dihalo. Umrla je med potjo v bolnišnico. Ubijale svoje žene se je po zločinu skrili v senik svojega soseda. Tamkaj so ga šele po dveh urah našli obešenega. Od družine sta ostala zdaj dva otroka, eden nekaj mesecov star, drugi pa tri leta. Orožništvo je izvedlo preiskavo, na podlagi katere je bila aretirana mati obešenca-morilca Amalija Poropatova, ki je dozdevno nagovorila svojega sina, da je ubil lastno ženo in mater dveh otrok. Mati Amalija je v zapori v Ilirske Bistrici.

* Najprej je ubil ženo s sekiro, nato pa se obesil. Strahotna žaloigra se je odigrala v Vodicah v Julijski krajini. Kmet Josip Poropat, star 26 let, je s sekiroobil svojo maldo, 24 let staro ženo Marijo. Poropat je bil znan sirovež. Njegova žena je bila mirnega značaja. Ni znano, kako je prišlo do žaloigre. Ko so ljudje prihitele na pomoc, je uboga Marija še dihalo. Umrla je med potjo v bolnišnico. Ubijale svoje žene se je po zločinu skrili v senik svojega soseda. Tamkaj so ga šele po dveh urah našli obešenega. Od družine sta ostala zdaj dva otroka, eden nekaj mesecov star, drugi pa tri leta. Orožništvo je izvedlo preiskavo, na podlagi katere je bila aretirana mati obešenca-morilca Amalija Poropatova, ki je dozdevno nagovorila svojega sina, da je ubil lastno ženo in mater dveh otrok. Mati Amalija je v zapori v Ilirske Bistrici.

* Smrtna nesreča pri plesu. 22-letni Rudolf Kosovel iz Selca na Vipavskem je šel na ples v Skrilje. Ko se je vrnil domov, je na mostu v Potočah s svojim kolesom trčil ob ograjo, se ranil v sence in obležal pri priči mrtve.

* Smrtna nesreča pri plesu. 22-letni Rudolf Kosovel iz Selca na Vipavskem je šel na ples v Skrilje. Ko se je vrnil domov, je na mostu v Potočah s svojim kolesom trčil ob ograjo, se ranil v sence in obležal pri priči mrtve.

* Smrtna nesreča pri plesu. 22-letni Rudolf Kosovel iz Selca na Vipavskem je šel na ples v Skrilje. Ko se je vrnil domov, je na mostu v Potočah s svojim kolesom trčil ob ograjo, se ranil v sence in obležal pri priči mrtve.

* Razne druge drobne vesti. V Trstu so umrli: Abram por. Mersnik Marija, star 64 let; Matježić vdova Jurečić Josipina, star 70 let; Smilović por. Decolle Tereza, star 41 let; Lavrenčič vd. Jordan Marija, star 81 let; Gersič por. Veriner Marija, star 62 let; Pipan vdova Piščanc Tereza, star 69 let; Makovec Friderik, star 69 let; Škerlavaj Anton, star 58 let, Šavli por. Grindel Antonija, star 59 let; Fakin por. Lipičić Katarina, star 62 let; Pogorilč vdova Sparadaro Ana, star 61 let; Milič por. Švegel Ana, star 55 let. — V bolnišnico so pripeljali težko ranjenega 30-letnega Ležiša Josipa. Ko je delal v kamnolomu Alojzija Šušteriča, je mina predčasno eksplodirala in mu je pri tem težko ranil nos, oči in roke. — 30 dni se bo moral zdraviti Radovan Anton, star 25 let, ker mu je pada na nogu velika bala papirja, ko je opravil težaška dela v pristanišču. — Italijanski uradni list prináša dekret, ki zadeva olajšave za inozemske turiste v pogledu plačevanja raznih takov.

* Spela: "Kako dolgo se že nista videli. Joj, v teh petih letih si se pa tako postarala, da sem te komaj spoznala!"

Marjana: "Da, tudi jaz bi te ne bila spoznala, če bi ne imela na sebi iste oblike, kakor pred petimi leti."

GOSTILNA V NAJEM
dobro vpeljan star in znan prostor na severni strani mesta. Lepa prilika za Slovence ali Hrvata. Po nadaljnja pojasnila vprašanja o narodnosti, sestavni posebnih krajev in da se oddejajo razne krive informacije o tujerodnih skupinah našega prebivalstva. To zadnje je zlasti važno v času rastocih predsedkov in diskriminacij. Nepristopnost je v glavnem posledica nevednosti in krivih informacij in treba se je boriti proti isti z resničnimi dejstvi.

Read Lewis, ravnatelj za Foreign Language Information Service, je poudaril sledenje: "Mi smo vedno rabili v dobru svrhu statistične informacije o tujerodnih, zlasti podatke o materinščini, rojstnem kraju priseljencev in staršev tukaj rojenih, da se ugotovi, kateri narodnostne skupine so več v potrebi prosvetnega dela, da more odgovoriti na razna vprašanja o narodnosti, sestavni posebnih krajev in da se oddejajo razne krive informacije o tujerodnih skupinah našega prebivalstva. To zadnje je zlasti važno v času rastocih predsedkov in diskriminacij. Nepristopnost je v glavnem posledica nevednosti in krivih informacij in treba se je boriti proti isti z resničnimi dejstvi.

News

and

Views

The Wealth Of The United States

del njene poti je v stratosferi. Ob izstrelku ima toliko sile, da bi lahko z njo premaknili 850 železniških vagonov, izmed katerih tehta vsak po 100 metrskih stotov. Razen tega imamo letala, ki se takratnim ljudem o njih niti sanjalo ni, da ne govorimo še o strupenih plinih, tankih in drugih strahotah, ki jih pripravlja človeška zver za medsebojno klanje in pobijanje.

We are today living in a capitalistic era. At the present time we have a tremendous reservoir of capital seeking an outlet that will bring a return on its investment. We are used to thinking of capital in terms of dollars and cents. To get a true picture we must take into consideration all capital whether invested or not. Factories and machinery constitute capital that has a productive capacity. We also have labor and its productive power. We reach the greatest perfection when we have labor and capital as busy as possible. But what do we see today? We see capital on the one side seeking investment channels, but wary of the future, at a loss to know just what the immediate turn of the future will be. On the other hand we see millions of the laboring class unemployed. Putting the two together we will visualize the greatest waste in the realm of human imagination. Here and there I hear the phrase that there has been overproduction, but personally I cannot see any condition that would justify the prevalent use of the word overproduction. How can such a term be used correctly when the potential demands of the nation is so great? I have so many things that I desire to purchase, and is it not the same with you? Until those desires have been satiated we have but little use for such terms as overproduction in the general sense of production as a whole. Just imagine what labor and capital could have produced during all the years of the present depression. There are those who say that capital wants labor to live on bread and water, and when one sees unscrupulous advantage taken of labor by sweatshops in the east and in the south, one is confronted with a condition that smells very bad indeed, and which when eliminated by proper regulation will go far toward bringing about an amelioration of conditions existing at present, which because of climatic and geographic ramifications is by no means a problem of easy solution. After reading and hearing about many phases of the present day dilemma, we must nevertheless remember that the capitalist will make mighty little profit on his millions if the nation was to live on a bread and water diet. America's progress and profits on capital has always been predicated upon an increasingly higher standard of living for the masses comprising the greatest buying power of the nation. I cannot but feel, that with the United States organized socially, politically and industrially as it is, we shall yet see the greatest era of prosperity that we have ever seen in this country. Our problem is to keep the wealth of labor and capital continually employed. The time will probably come when factories will have to get government permission to close down operations, that in some such manner buying power shall be maintained, and that when once closed such plants will not be able to open except by permission from proper regulating body. The government will perhaps in this way also be able to prevent overexpansion during boom periods of business.

Frank Schneider.

GASOLIN
OLJE
POPRAVILA
in vse
AVTOMOBILSKE
POTREBSCINEPOPRAVLJAMO
tudi
"bodies" in blat-
nikne ("fenders")
ter oskrblimo
PREBARVANJE

426 So. 6th St. Tel.: BROADWAY 3666

Alexander Dumas:

GROF MONTE CRISTO

Roman čudne usode mladega mornarja, ki je postal nedolžna žrtev zahrbnih intrig, a pozneje lastnik največjega bogastva na svetu.

ŠESTI DEL.

(Monte Cristo pomaga usodi spletati mrežo okoli gospoda Villeforta, Morcerfa in Danglarsa.)

(Nada ljevanje.)

(188)

XV.

Slovo od Pariza.

Mercedes dvigne glavo in vsklikne strahu, ko zagleda človeka pred seboj.

"Milostiva," pravi grof, "moja moč ni toliko, da bi vam mogel primesti sreco, toda nudim vam tolažbo: izvolite jo sprejeti, kajti prihaja od prijatelja."

"Res sem zelo nesrečna," odvrne Mercedes; "tako sama sem na svetu... Samo svojega sina imam, in ta me je zastupil."

"Prav je naredil, milostiva," odvrne grof, "in njegovu sreco je plemenito. Spoznal je, da mora človek svoji domovini plati tribut: eden svoje duševne zmožnosti, drugi svoje pridrost, tretji svojo kri. Da je ostal pri vas, bi bilo njegovo življenje brez vsake koristi, in nikdar bi se ne mogel privaditi vaših bolečin. Zdaj, ko se mu bo bojeval proti svojim lastnim nezgodam, postane velik in močan ter si pribori srečo. Dajte mi, naj za oba gradi svojo bodočnost, in upam si trdit, da je bodočnost v varnih rokah."

"O," pravi uboga žena in žalostno zmaje z glavo, "te sreče, o kateri govorite in na katero prosim Boga iz dna sreca, te sreče jaz ne bom več uživala, kajti preveč je ranjeno moje srce, in čutim, da se bližam grobu. Prav ste storili, gospod grof, da ste me pripeljali na to mesto, kjer sem bila nekoč srečna: kjer je bil človek srečen, tam ima umreti."

"Ah," pravi Monte Cristo, "vse vaše besede žareče palijo moje srce; in sicer so mi tembolj greinke in žareče, ker me imate vzrok sovražiti. Jaz sem vam oni, ki sem vam povzročil vašo nesrečo; zakaj me ne pomilujete, mesto da se pritožujete nad menoj? S tem me delate še bolj nesrečnega."

"Vas sovražiti, nad vami se pritoževati, Edmond!... Sovražiti njega, ki je podaril življenje mojem sinu! Saj ste imeli strašen nam

zna usmrtili, oko, da lahko gleda trpljenje, svoje ustnice, da se smehlajo pri najgrozitejših prizorih. Kakor sem bil prej dober in zaupljiv, tako sem bil zdaj željen maščevanja, skrit in hudoben, oziroma brezčuten kakor slepa usoda. Šel sem po poti, ki se mi je odprla, in prišel do cilja: onim, ki sem jih srečal na svojem potu, sem primesel nesrečo!"

"Dovolj," pravi Mercedes, "dovolj, Edmond! Veruješ, da vas je ona, ki vas je spoznala, tudi razumela: in dasi ste jo uničili, vas je moral vendar občudovati, Edmond. Kakor je prepad med menoj in preteklostjo, tako je tudi prepad med vami in vsemi drugimi možmi, in moja najbolestejša muka je, če gledam po svetu in ne najdem nikogar, ki bi vas bil vreden, nikogar, ki bi vam bil enak. Zdaj mi recite, Edmond, 'zbogom,' in ločiva se!"

"Česa želite, predno se posloviva, Mercedes?" vpraša Monte Cristo.

"Le eno si želim, Edmond, in to je sreča mojega sina."

"Prosrite Gospoda, naj čuva njegovo življenje, za drugo bom skrbil jaz."

"Hvala, Edmond."

"Toda vi, Mercedes?"

"Jaz! Meni ni treba ničesar, jaz živim med grobovi: Eden njih je grob Edmonda Dantesa, ki je umrl pred davnim časom; tega sem ljubila. Ta beseda več ne pride čez moje ovrene ustnice, a moje sreča se ga spominja, in za nobeno ceno bi ne hotela izgubiti tega spomina. Drugi grob je grob moža, katerega je Edmond Dantes umoril; odobravati moram ta umor, toda za mrtvoga moram moliti."

"Vaš sin bo srečen," pravi grof.

"Potem bom tudi jaz srečna, kolikor mi je mogoče."

"Toda — kako boste živelii?"

Mercedes se žalostno nasmejala.

"Če vam rečem, da bom živila v tem kraju tako, kakor je živila nekdanja Mercedes, namreč od dela, mi tega ne boste verjeli. Sicer mi pa delo tudi ni potrebno; zadostuje mi malo zaklad, katerega ste mi podarili. Poizvedovali bodo, kdo sem, kaj delam, kako živim, a kaj zato? To je stvar, ki briga/Boga, vas in mene!"

"Mercedes," pravi grof, "ničesar vam nočem očitati, toda svojo velikodušnost ste pretiravali, ko ste se odrekli vsemu premoženju gospoda Moreerta, katerega je vsaj polovica pripadala vaši skrbnosti in pridnosti."

"Vem, kaj nameravate predlagati, a nemogoče mi je sprijeti. Moj sin Albert bi mi to prepovedal."

"Vsekakor brez privoljenja gospoda Alberta Moreerta tudi ničesar ne storim za vas. Toda ali odklonete tudi potem, če dovoli on v to, kar vam hočem storiti?"

"Jasno vam je, Edmond, da več nisem samostojno misleč bitje. Bog me je s tolikimi nesrečami uklonil tako, da več nimam prostre volje. V njegovih rokah sem kakor vrabec v jastrebovih kremljih. Bog noče moje smrti, ko še živim. Če mi pošlje pomoč, je to njegova volja, in sprejemem jo."

"Pazite, milostiva," pravi Monte Cristo, "to ni pravi način božjega češčenja. Bog hoče, da ga razumemo in spoznamo njegovo moč; v ta namen nam je dal prostvo voljo!"

"Nesrečnik," vsklikne Mercedes, "ne govorite z menoj na ta način! Če bi verovala, da mi je dal Bog prostvo voljo, o, o, kaj mi potem še ostane, kar bi me varovalo obupu!"

Monte Cristo prebledi in pred izrazom te silne bolečine pobesi glavo.

"Ali mi nočete reči na svodenje?" pravi in ji ponudi roko.

"Nasprotino, pravim vam na svodenje," odvrne Mercedes in mu slovesno pokaze z roko proti nebu; "to naj vam bo do kaz, da še vedno upam."

In ko se še enkrat dotakne s svojo hladno roko grofove, odide po stopnicah in izgine grofovim očem.

Monte Cristo odide počasi iz hiše in krene po poti proti pristanišču.

Toda Mercedes ga ne vidi odhajati, dasi je stala pri maramsardnem oknu, za katerim je prebival Edmonдов oče. Njene oči so iskale ladje, ki ji je odnašala sina čez široko morje.

Toda kljub temu so ji ustnice nehote čisto tiko šepetale: "Edmond, Edmond, Edmond!"

XVI.

Preteklost.

Z ranjeno dušo je odhajal grof iz hiše, v kateri je pustil Mercedo, da je, kakor je kazalo, ne vidi nikdar več.

Izza smrti malega Edvarda se je izvršila v Monte Cristu velika izpremembra. Prišedški po ozki in krivi stezi, po kateri je korakal polakoma na vrhuncu maščevanja, je zagledal na druge strani gore prepad dvomov.

Pogovor z Mercedo je vzbudil v njem tako žive spomine, da se mu je zdelo potrebno bojevati se proti njim.

Človek kakor grof se ni mogel za dolgo časa vdajati tej otočnosti, ki daje navadnim ljudem navidezno originalnost, toda velike duhove umori. Grof si je rekel, ko je prišel do tega, da zaslubiči očitanje od samega sebe, da mora biti v njegovih računih kaka napaka.

"Kako," si pravi, "smoter, katerega sem si postavil, naj bi bil nespameten? Kako? Deset let naj bi bil korakal po načapnem potu? Kako? Ena ura naj bi zadostovala, arhitektu v dokaz, da je delo vsega njegovega upanja, dasi ne nemožnost, vendar vsaj sakrilegij?"

Nočem se navaditi to misli, kajti pri njej bi zblaznil. To, kar manjka mojim današnjim računom, je natančna cenitev preteklosti, ker zdaj gledam to preteklost v drugi luči. Res, čim bolj stopa človek naprej, tem bolj mu izginje iz oči preteklost. Prav tako mi je kakor ljudem, ki se v sanjah ranijo. Opazujejo in otipavajo svojo rano, a se ne morejo spomniti, kje so jo dobili.

"Torej prejeli človek, bogati prenapetež, prebujeni z spanec, mogočni vizijonar, nepremagljivi milijonar, ozri se za trenutek na svoje življenje, pomisl na pota bolečin, po katerih te je spremjal nesreča, na katerih te je srečaval obup. Preveč demantov, zlata in srče odseva danes na steklu zrcala, v katerem gleda Monte Cristo Edmonda Dantesa, zakrij te demante, počni zlato in ugasnji njihove žarke; v bogastvu se ozri na uboča, v prostosti na ujetnika, v novem življenju na mrtveca!"

In govorč si to, je šel Monte Cristo po ulici de la Caisserie. Bila je ista, po kateri ga je peljala pred štiriindvajsetimi leti vkralji. Ladja je plula ob bregu; Monte Cristo namigne parom; ladja se blža bregu, in Monte Cristo vstopi.

Vreme je bilo krasno, vožnja praznična. Sonce je žarelo v vsej svoji lepoti, morsko zrcalo je bilo mirno in gladko, samo zdajpazdaj ga je vzvalovila riba, ki je skočila iznad vode,

iskajoč rešitve pred preganjajočim jo sovražnikom. Na daljem obzoru je bilo videti bele ribiške čolne, ki so se vračali domov, in velike trgovske ladje, ki so rezale vodo, odhajajoč na Korziko ali v Španijo.

Kljub jasnemu nebnu, kljub sladkemu miru, kljub mirni, v zlatu se kopajoči pokrajini je grof, zavit v svoj plič, misil samo na ono strašno vožnjo, na edino luč v katalonski naselbini, na boj z orožniki, ko je hotel skočiti v morje, na obup, ko so ga premagali, na hlad, ki ga je začutil, ko se ga je dotaknila puška, ki mu jo je nastavil orožnik na sence kakor ledjen obroček.

Nalik studencem, ki jih posuši vroče poletje in ožive šele tedaj, ko se zbirajo jesenske vode, je čutil Monte Cristo, da se v njem vnovič zbirajo kaplja za kapljivo onega grenačke žolča, katerega so bile nekdaj polne prsi Edmonda Dantesa.

Zanj ni bilo nikake lepote, za njegove oči je bilo nebo zastrio z gostim, črnim florom, in ko zagleda pred seboj grad If, podoben velikemu, črnemu obru, zatrepeta, kakor da je naenkrat zagledal grozčo prikazan mrtvega sovražnika.

Ko se približajo bregu, se Monte Cristo instinkтивno umakne v notranje prostore ladje.

"Ob bregu smo, gospod," mu pravi patron.

Monte Cristo se spomni, da je to isto mesto, na katerem so ga izkrali nekoč in na katerem so ga porivali stražniki naprej s svojimi bajonetmi.

Pot je bila tedaj Edmondu Dantesu zelo dolga; Monte Cristu se je zdela zelo kratka; vsak udarec vesla je s svojim vlažnim morskim prahom vzbudil v njegovi duši milične misli in spominov.

Iza julijске revolucije na gradu Ifu ni bilo več jetnikov; samo en stražnik je bil v stražnici, da bi odvračal tihotape; en sam vratar je sprejemal pri vhodu radovedne ter jim razkazoval te spomine groze.

Ko je stopil grof na ta zajem tako strašni kraj, ko je stopal po temnih stopnicah, ko ga je peljal vodnik v ječe, katere je hotel videti, je zatrepetalo celo njegovo telo, in oblije, ki je bilo že itak brez barve, mu je postalno mrtvaško, bledo.

Grof vpraša, če je tu še kak jetničar izza časa Restavracije. Toda vsi so šli v pokoj ali pa so vstopili v nove službe.

Vratar, ki ga je vodil, je bil tu še izza leta 1830. —

Prišel je v svojo lastno ječo.

Dnevna luč je še vedno kakor nekdaj slabotno svetila skozi visoko, malo odprtino; videl je prostor, na katerem je imel nekoč svojo postelj, in mesto, kjer je abbe Faria izdolbel odprtino, sicer zazidano, toda vidno vsled novega zidu.

Monte Cristu se zašiba kolena, da sede na pružico.

"Ali se razum tegu, da je bil tukaj zaprt Mirabeau, pripovedujejo še kaki dogodki iz tega gradu?" vpraša grof. "Ali nič nizamivega v zvezi s temi žalostnimi bivališči, o katerih mora človek dvomiti, da so ljudje kdaj zaprli v nje živega človeka?"

"Da, gospod," pravi vratar, "in zlasti v tej celici mi je pripovedoval jetničar Antoine zelo čudno povest."

Monte Cristo se strese. Ta Antoine je bil njegov jetničar; skoro je pozabil, kako se je imenoval in kakšen je bil njegov obraz; toda zdaj ga naenkrat jasno vidi pred seboj: obraz, ki ga obroblja brada, rujav jopič v veliki zvezek ključev, katerih rožljanje mu vnovič zazveni v ušehi.

Grof se obrne, in zazdi se mu, da ga vidi v senci na hodniku.

"Ali želite, da vam povem to povest, gospod?" vpraša vratar.

"Da," pravi Monte Cristo, "povejte mi jo."

In položi si roko na prsi, da bi pridušil silno utripanje sreca, ki se je balo slišati povest svojega lastnega tripljenja.

"Povejte mi jo," ponovi.

"V tej ječi," prične pripovedovalec, "je bil zelo dolgo časa zaprt jako nevaren jetnik, in sicer tem nevarnejši, ker je bil jako premeten. Istočasno z njim je bil na tem gradu zaprt človek, od katerega se ni bilo batiti ničesar hudega; bil je to ubog duhovnik, ki je bil blazen."

"Ah, da, blazen," ponovi Monte Cristo. "In kakšna je bila njegova blaznost?"

"Ponujal je milijone, če bi mu vrnili prostost."

Monte Cristo dvigne svoje oči proti nebu; toda ne vidi ga, kajti stena iz kamnenja je bila med njim in med firmamentom. Pomisl, da je bila med očmi onih, katerim je abbe ponujal zaklade, in med temi zakladi samimi prav tako debela stena.

"Ali sta se jetnika lahko shajala?" vpraša Monte Cristo.

"O ne, gospod; to je bilo strogo prepovedano, toda za prepoved se nista brigala in izkopalata sta med svojima ječama podzemljiski rov."

"In kateri ga je izkopal?"

"O, to je bil brezvonom mladi mož," pravi vratar. "Bil je močan in prekanjen, dočim je bil ubogi abbe star in slaboten; sicer je pa tudi njegov razum preveč oslabel, da bi bil prisilen na takto misel."

"Slepči..." zamrmra Monte Cristo.

"Da," nadaljuje vratar, "mladi jetnik je izkopal rov. S čim, tegu ne ve nihče; toda zdaj se je tako, in dokaz temu je, da je še vedno videti sled; glejte, tukaj je."

In približa se s svojo svetlico zidu.

"Ah, da, res," pravi grof z glasom, ki ga je vsled razburjenosti komaj razumeti.

"Iz tega sledi, da sta jetnika občevala. Kako dolgo je to trajalo, ni znano. Toda nekoga dne je stari bolnik zbolel in umrl. Uganite, kaj je storil mladi?" pravi vratar.

"No?"

(Nadaljevanje sledi.)

NASVETI za dom, kuhinjo in gospodinjstvo Zbirka Mrs. S.

Zmleto meso. Zmelji na strojku približno en funt pečenega teležjega ali kurježja mesa. V skledi pa mešaj, da se zgotovi, dva rumenjaka, eno žlico sirovega masla in 2 žlici kisle smetane. Ko se je zgostilo, primēšaj pol unč naribane, gira sira, sneg dveh beljakov in zmleto meso. Nato postavi v pečico in peci približno 10 do 15 minut. Med pečenjem po maži po mesu s kislo smetano in potresi z zribanimi sirom. Pečeno meso zreži na kose in daj s poljubno omako ali solato na mizo za večerjo.

BODOČE PRIREDITVE NAŠIH DRUŠTEV IN KLUBOV

Seja direktorija org. Slovenskega društva občevanja, ki je danes dan, in sonce naredi vse tako jasno in veselo."

"Sel je čez nabrežje, krenil po ulici Saint-Laurent ter se bližil glavnemu stražu, mestu, kjer so ga pred štiriindvajsetimi leti vkleiali. Ladja je plula ob bregu; Monte Cristo namigne parom; ladja se blža bregu, in Monte Cristo vstopi.

Vreme je bilo krasno, vožnja praznična. Sonce je žarelo v vsej svoji lepoti, morsko zrcalo je bilo mirno in gladko, samo zdajpazdaj ga je vzvalovila riba, ki je skočila iznad vode,

I M E N I K

[Classified Business-Directory]

SLOVENSKIH IN SLOVENCUM NAKLONJENIH
TRGOVSKIH PODJETIJ IN OBRTNIKOV

Rates for single insertions in this column (two 8 pt. lines) 15¢ per week; in advance for six months \$3.50; one year in advance \$6.00. — Each additional line 6¢.

Milwaukee -- West Allis

Avto garaže in gasolin